

ההר הצהוב כל

בסין הקדומה האמינו כי ההרים הם
עמודי תמיכה המונעים מן השמים
ליפול. כמו כן נתפשו ההרים כשערי
כניסה לממלכה השמימית שמעבה
במילים פשוטות, המטפס על ההר
מתקדם ברמתו הרוחנית וצובר
קרדיט חיובי לקראת העולם הבא

ימות השנה

טיפסה כתבה וצילמה: ענת מדמוני

מאות יואנים משדה התעופה). לאחר חצי שעה של ייאוש ולחץ, הצלחנו לבטל את ההזמנה, ונהג המוניתי הסיע אותנו אל בית מלון קרוב לשדה התעופה. את הבוקר שלמחרת בילינו ברחוב העתיק של העיר (Lao Jie), רחוב שמור היטב המככב בסרטים סיניים עתירי אווירה. כיום שוכנות בו מגוון חנויות המציעות את מרכולתן הססגונית. לא קנינו כלום. שונאים להתמקח.

הו מיסטר הו

תופעת ההרים הקדושים המשמשים מקום משכן לאלוהיות ידועה בעולם כולו. ביוון שוכן פנתיאון האלים באולימפוס; על הר סיני התרחשה התגלות אלוהית והר פוגיי הוא מקום משכנן של אלוהיות הקאמי (Kami). וישנן עוד דוגמאות לרוב. הסינים מסווגים את ההרים המפורסמים לכמה קבוצות: חמשת ההרים הטאוואיסטיים, ארבעת ההרים הבורהיסטיים ושלושת ההרים הגבוהים והמרהיבים. ההרים הם המקום שבו האדם מתנתק מן העולם, שוהה בהרמוניה עם הטבע ופנוי לחקור את העולם באופן מטאפיזי. הואנג שן שייך לקבוצת שלושת ההרים הגבוהים והמרהיבים. אף על פי שאיננו כלול בקטגוריית ההרים המקודשים, אלפי צליינים מטפסים במדרגותיו מדי יום.

בטונסי אנחנו עולים על אוטובוס לטנקו (Tankou), עיירה למרגלות ההר. בדרך נוספים שלושה יואן למחיר הכרטיס שנקבע. שכחו להגיד לנו שמחיר הנסיעה אינו כולל את תשלום אגרת הכביש המהיר שבו אנו נוסעים. ככה זה בסין. אנחנו יורדים מהאוטובוס, ובטרם הספקנו להניח את הרגל על שפת המדרכה מיד עט עלינו מיסטר הו. מיסטר הו, כך מתברר, הוא סוכן תיירות מקומי והוא מציע לארגן את שהותנו על ההר. חשדנותנו מתפוגגת רק לאחר שהוא מראה

רצינו, שותפי למסע ואני, לברוח מבייג'ין, להימלט מהערפיח התמידי ומהמוני האדם. קצנו בכבישים עצומי ממדים, בשאון הנורא כל שעות היממה ובטינופת. רצינו לראות שמים כחולים ושמש, לשמוע ציוץ צפרים, ללכת ברגל בטבע... כך נקלענו להר הואנג שן (Shan Huang), המצוי בדרום מחוז אן-חואי (Anhui) ומכונה גם ההר הצהוב, ולאחת התופעות היותר מדהימות בסין - העלייה לרגל להרים גבוהים.

חמש מתוך עשר הערים המזוהמות ביותר בעולם נמצאות בסין; שליש מתושבי סין נושמים אוויר המסכן את חייהם ולרבע אין נגישות למקור מים נקיים. בבייג'ין מפציעה השמש רק כמה ימים בשנה בשל זיהום האוויר. לקראת האולימפיאדה עברה העיר "תהליך ניקוי" שבמסגרתו נסגרו מפעלים בעיר ובקרבתה ומכוניות הורדו מהכביש. פחות מחודש לפני פתיחת המשחקים האולימפיים עדיין לא ניתן היה לצפות בשמים כחולים. החוטונגים במרכז העיר, אלו שלא נהרסו ומיועדים לספק את סקרנותם האנתרופולוגית של התיירים, נצבעו בצבעי אפור טרי כדי לכסות על העוני. את הזוהמה, לעומת זאת, לא ניתן כנראה להסתיר.

מבייג'ין טסנו לטונסי (Tunxi), עיר קטנה המונה 1.8 מיליון תושבים, העיר הקרובה ביותר להר הצהוב. המדריך העדכני שקנינו, "The Rough Guide to China", התגלה כמיותר לחלוטין, שכן גם קריאה מדוקדקת בו לא הצליחה להבהיר לנו כיצד מתנהלים העניינים בחלק זה של העולם. נחתנו בשדה התעופה באישון לילה, ובעוד אנחנו מתלבטים לאן נשים פעמינו התרוקן השדה, ונשארונו עם איש שירות, נהג מונית וקשיי שפה. המלון שהזמנו התברר כאופציה בלתי אפשרית (קרוב להר אך מרוחק שלוש שעות נסיעה וכמה

בחברה הסינית המסורתית הרים קדושים, בזכות נופם עוצר הנשימה, הם מקום לפרישות וניתוק מן העולם, אתר ללמידה וחזון ליחסים הרמוניים עם הטבע. הקשיים הפיזיים שבעלייה להר משתלבים בחוויה המזככת של הטבע ושל הלימוד. אנחנו מתחילים לטפס בהר, לבושים בחולצות היי-טק ספוגות זיעה, נועלים נעלי התעמלות משובחות ומאובזרים בתיקי גב מעולים, ומגלים שההואנג שן הוא בעצם לא הר אלא סדרה של פסגות. תיקי הגב שלנו מכילים בעיקר מזון, שכן גם מחירי המזון כאן מרקיעים שחקים. הדרך, מתברר, מרוצפת אבנים ורצופה באלפי מדרגות. בצד הדרך אני מבחינה בתשתית של חוטי חשמל מוסתרים היטב המטפסים איתנו בהר עד לבית המלון, ולמען האמת המסע הזה אינו בדיוק הליכה בטבע, שכן השביל הומה מאות סינים הרוחשים אהבה עמוקה ומיוחדת להר ומטפסים גם הם. ילדים, זקנים וטף משאירים אותנו הרחק מאחור. מלבד הצליינים מטפסת בהר גם שירה אינסופית של פועלים הלובשים בגדים ירוקים ולרגליהם נעליים מרופטות. אלה סוחבים את האספקה למלונות שעל ההר. הם מעלים את מצרכי המזון, בקבוקי

לנו מחברת ובה כתוב בעברית צחה שהוא אחלה גבר ושאפשר לסמוך עליו, שהוא אמנם לוקח עמלה אבל לא מגזים, ועל הכתוב חתומות ענבל ורונית מפתח תקווה. מיסטר הו ממליץ לישון על ההר כדי לראות מעליו את השקיעה והזריחה. הוא מתנדב לסדר לנו שם אכסניה, מכיוון שלהתאכסן במלון עולה הון עתק. שותפי למסע לא מתלהב מהאכסניה, הוא עבר את הגיל, אבל בסופו של דבר הוא מתרצה, ומיסטר הו מבצע למעננו את התקשורת עם העולם החיצון וסוגר לנו דיל באחד משמונת בתי המלון/האכסניות המצויים על ההר. אנחנו מחליטים לטפס ברגל בצד המזרחי ולרדת למחרת מן הצד המערבי. הרכבל הוא מבחינתנו אופציה לפדלאות בלבד, וגם מיסטר הו, שהפך בעינינו לגורו בענייני הואנג שן, נותן את מילתו שעלייה וירידה רגלית הן דבר של מה בכך. בדיעבד יתברר כי חטאנו בחטא ההיבריס.

הרים בסין נתפשו כקדושים עוד לפני שהחל תיעוד ההיסטוריה של סין. הנזירים הטאואיסטים והבודהיסטים בחרו בשקט של ההרים והיערות לתרגול המדיטטיבי, ומנזרים הוקמו בפסגות רבות והפכו לאתרי עלייה לרגל.

האיזון

האקולוגי שנשמר

על ההרים הקדושים במשך

שנים רבות הופר במהלך מאה

השנים האחרונות, וכיום הוא נתון

בסכנה. באופן אירוני, כלכלת סין החופשית

מסבה להרים המקודשים נזק רב יותר

מהמהפכה הקומוניסטית ומהמהפכה

התרבותית. הצליינות המסורתית הפכה

לתירות והיא מביאה אל ההרים

המוני אדם שיש לספק את

צורכיהם

המים המינרליים וחומרי הבנייה, ומורידים את המצעים לכביסה ואת הפסולת. צריך לספק פרנסה לכולם, כך מסבירים לנו. והשכר? עבור סבב אחד (עלייה וירידה) הם מקבלים 70 יואנים, ובתרגום לשקלים - 35. בשל כך נקב מחיר עגבנייה הנמכרת בדוכן בשולי הדרך במחיר האסטרונומי של חמישה יואנים.

טבע שוכבש ברגליים

ההבחנה המערבית המוכרת לנו, בין טבע לתרבות, זרה ללב הסיני. ההר, על מצוקיו, מפליו, העצים והשיחים הצומחים על צלעותיו, המנזרים שנבנו עליו והמתבודדים החיים בהם, הוא אתר תרבות. כמעט בכל ההרים נסללו שבילים, נחקקו כתובות בסלע ונבנו מנזרים. גם האדם נתפש כחלק מהוויה זו, בניגוד לעמדה המערבית המעמידה במרכז את החברה האנושית בכלל ואת האדם בפרט. תפישה זו באה לידי ביטוי בסיפור הטאואיסטי על היצור האגדי באן-קו. באן-קו היה יצור עצום בגודלו, שחי במשך 18 אלף שנה. הוא גדל וגדל, עד שיום אחד חדל ומת. כאשר מת, התפרק גופו: מן העצמות נוצרו ההרים; מן הבשר והשרירים - האדמה והעפר; מן הדם - הנחלים והנהרות; משיער ראשו וגופו - העצים והשיחים; ומן הכינים והפרעושים שהילכו עליו נוצרו בעלי החיים ובני האדם.

אנחנו מטפסים במדרגות ומתבוננים סביב - הכול ירוק. אנחנו רואים בצד הדרך את השלטים המכריזים שאסור להאכיל את הקופים, אך לא רואים ולו בעל חיים אחד. זה לא ממש מפתיע לנוכח הנחיל האנושי המטפס במדרגות. את רוב מיני הצמחים אני לא מצליחה לזהות. אחד נראה כסרפד, אני נוגעת בזהירות והוא אינו צורב, אחר נראה כמרווה. אני ממוללת את העלים, אך אין להם ריח. את האורנים אני מזהה בכירור, אך איזה מין זה? אני מתפעלת מן האורנים ונדהמת מהיכולת שלהם לצמוח בסדקי הסלעים ולגדול בזוויות שונות ומשונות. לכל אחד צורה ייחודית כאילו עוצב ביד אמן. האם זה הטבע או מעשה ידי אדם?

האיזון האקולוגי שנשמר על ההרים הקדושים במשך שנים רבות הופר במהלך מאה השנים האחרונות, וכיום הוא נתון בסכנה. באופן אירוני, כלכלת סין החופשית מסבה להרים המקודשים נזק רב יותר מהמהפכה הקומוניסטית ומהמהפכה התרבותית. הצליינות המסורתית הפכה לתיירות והיא מביאה אל ההרים המוני אדם שיש לספק את צורכיהם; בתי מלון נבנים, רכבלים מותקנים ושבילים נפרצים. אולם למרות הלחץ התיירותי ההרים לא נוצלו ונהרסו כמו אזורים אחרים בסין, וקיים שיתוף פעולה בין כמה רשויות, ביניהן רשויות התיירות והמשרד לענייני דת, כדי לשמר את

הואגן שן הוא ביתם של
העננים והערפל. כבעל
התואר "היפה מכל ההרים"
הפך הואגן שן לאחד
הנושאים המפורסמים ביותר
בציור הסיני

ייחודם ואופיים של ההרים.

לאחר כארבע שעות טיפוס מפרכות ואינספור חניות למנוחה, אנחנו מגיעים ל"תחנת רכס האווז הלבן", הלוא היא תחנת הרכבל (הרכבל, דרך אגב, עובר את המרחק בעשר דקות). מתברר שהסינים אוהבים לכנות כל פסגה וסלע בדרך בשם ציורי כמו "מדרון הדרקון" או "פסגת דבשת הגמל". אני לא מבחינה בשום אווז, אולי מפני שעיני אינן מלוכסנות. ממש כאן, בנקודת התצפית, אנחנו

מבחינים במאות רבות של מנעולים שנסגרו על שרשרת המעקה. הואגן שן מסמל את האהבה הנצחית, וזוהי אחת מפניות האוהבים הממוקמות על ההר. זוגות אוהבים נועלים את המנעול ומשליכים את המפתח לתהום שמתחת, מה שמבטיח, על פי האמונה המקומית, שבני הזוג יישארו יחד לעד.

הדרך לחיי נצח

אף על פי שהוא נראה טרי וצעיר, להר יש היסטוריה ארוכת שנים. הוא נוצר לפני מאות מיליוני שנה בעקבות תנועה בקליפת כדור הארץ. בתחילה כונה ההר ישאן (Yishan); את שמו הנוכחי קיבל הואגן שן (ההר הצהוב) בתקופת שושלת טנג, בשנת 747, והוא נקרא על שם "השליט הצהוב", הואגן די (Di Huang), שאגדות רבות נקשרו בשמו. אחת מהן מספרת כי השליט הצהוב, בשיתוף עם האלכימאים, רקח על ההר את הגולות הפלאיות המבטיחות חיי נצח. הד לאגדה ניתן למצוא בשמות שנקבעו בהר, ביניהן "פסגת מכיני הגולות" (Peak making Pill).

משוררים, סופרים וציירים רבים שרו במשך דורות על תהילתו של הואגן שן, וההר הפך להיות אחד הנושאים המפורסמים ביותר בציור הסיני. במערב הוא מזוהה כ"נוף סיני". את התואר "היפה מכל ההרים" קיבל מידי שו שיאקה (Xu Xiake), נוסע מפורסם בן המאה ה-17. בשל ייחודיותו

הוכרו בשנת 1990 על ידי יונסקו כאתר מורשת עולמי (שטחו כ-154 קמ"ר).

בטעות אנחנו סבורים שהגענו לאכסניה שלנו, המכונה מלון שילינג (Hotel Shilling). נערה חמודה מסבירה באנגלית מגומגמת שאנחנו מצויים במרחק רבע שעה הליכה ממנה. אך הדרך שעלתה עד כה בהר כמסלול יחיד מתפצלת, אין שילוט, והמפה שבידינו לא אמינה. מתחיל לרדת גשם, מטרייה אין לנו וגם לא מעיל גשם. נראה לנו כאילו מאות הסינים מסביב יודעים את דרכם בבטחה. הם מתכסים במעילי ניילון צהובים דקים, וההר מתכסה בערפילים כמו צמר גפן מתוק. אופי ערפל וגשם אנחנו ממושיכים לשוטט על הפסגה בחיפוש אחר המלון. "שילינג... שילינג..." אנחנו ממלמלים לכל עובר ושב. זרמים אדירים של מים שוטפים את ההר, ואני שמה לב למערכת הניקוז המופלאה והנסתרת שהותקנה על ההר. המים ממלאים מקווי מים המשמשים, כך התברר לנו לאחר מכן, לצורכי המלונות. ברגע זה של נואשות אנחנו מחכים למלאך שיוביל אותנו למלון מבטחים.

סוף סוף מגיעים למלון. הלובי מפואר, האם זו אכן האכסניה? כן, זו האכסניה. עובד המלון מוביל אותנו לחדרים, נשים לחוד וגברים לחוד. אנחנו יורדים קומה ועוד אחת, ומגיעים למסדרון קלאוסטרופובי נטול חלונות. החדר הזעיר מאכלס שש מיטות ריקות, ואני מלאת תקווה שכך זה יישאר. תקוותי נכזבות כשלאחר נכנסות חמש נשים, שלושה דורות של משפחה סינית. אנחנו עולים ללובי ומקנחים את

טתא הילינ

מחנה יסוד DNA
על סיסטם החיסון ואנזימטי

סדנת הילינ החת שיסח ממוסדת
יחדות ובודיקת ליפוי חת, ססימלטי
וחת - דדך ותפתח ותפתח כס

מד הוסנה
לססל מרנטי אל
ססור הכח והסר
בתוסף
ואסנה ל

זה עסכ כס קסס
דרך תהליך מודיסטי,
הסעכר את גלי הסח
לססל סתח ולסססר
חכור לססור הבריה,
נוכל ליסור שינטיס בכל תחום כחינו
ולססש את כל מה שבאנו להיח.

הסדנא הבאה תתקיים בחסידישישישבת
25-27 לסססססר בשעות 9:00-17:00
סידע סוף באתר www.dna2.co.il

לפיהם מוססס ללססו סססו כסו סססס ססס ססס
סססס סססס סססס סססס סססס סססס
ססס סססס סססס סססס סססס סססס

קליניקה פרטית לטיפול נפשי

**במבוגרים
בילדים
ובמתבגרים**

**החלום כחלון של הנפש
להתמודדות עם קשיים,
שינוי, מימוש עצמי,
ומציאת היעוד.**

מטפלת מנוסה - מיכל בכר
עו"ס M.A קליני

פרפר - ביוונית - פסיכה,
שמשמעותו נפש

טל: 09-7961362 נייך 052-8554335

היום במנה חמה, אטריות כמוכן. לאחר התאוששות קצרה אנחנו הולכים לצפות בשקיעה. הערפילים שלא התפוגגו והשמש השוקעת מציפים את השמים באור צהבהב רך. המראה מופלא. צלליות האורנים הגמדיים שעל ראש הצוק מבהירות לי היטב מהיכן שאבו הסינים את רעיון הבונסאי.

כשאנו חוזרים למלון, שותפתי לחדר נרגשות, זו פעם ראשונה שהן מתעדות לצפות בזריחה מעל הואנג שן. הן מציעות להעיר אותי בארבע לפנות בוקר ולהצטרף אליהן. אני מסכימה בשמחה ונדבקות בהלך הרוח. לפנות בוקר חשוך, המוני סינים צצים מן המלונות שבהם בילו את שנת הלילה. לאן ללכת? הכי פשוט ללכת בעקבות זרם האנשים בתקווה למצוא מקום תצפית נאות. הסינים מתמקמים כדי לזכות בתמונה על רקע השמש העולה מתוך "ים העננים". ערפל כבד מכסה את הפסגות ומסרב להתמוסס. הואנג שן הכזיב, ואולי בורא עולם לא התפנה לספק לנו זריחה מרנינה. במקום להתבונן בזריחה שמבוששת לבוא, אני מתבוננת בנוף האנושי, המוני סינים הלומי שינה ובידיהם מצלמות וחצובות. ההואנג שן הוא שמורת טבע. הצומח מכסה 82.6 אחוז משטח ההר, והיער 56 אחוז. 1452 מיני צמחים גדלים על ההר, ביניהם מינים שזהו מקום גידולם היחיד בעולם וכאלה המצויים בסכנת הכחדה. האורנים הם הצמחים הייחודיים והמפורסמים ביותר בהר. למרות גילם הקשיש (רובם בני מאות שנים) הם גמדיים בשל הגבלת גידולם לכיסי קרקע, והם שימשו השראה להתפתחות אמנות הבונסאי. מלבד האורנים גדלים על ההואנג שן אשוחים, עצי קמפור, עצי קינמון, אזליאות, קמליות, דקלים, סחלבים ועוד. שלוש מאות ממיני הצמחים משמשים לרפואה, ג'ינסנג הוא המפורסם שבהם. בנוסף משמש ההר כבית גידול טבעי למגוון גדול של בעלי חיים, ביניהם קופים, עזים וצבאים ומינים נדירים של ציפורים כמו פסיונים וזהבנים.

קשה לעלות וקשה לרדת

אנחנו מתכווננים לרדת מההר, הרגליים כואבות והחשש מגשם מטריד. יש בינינו הסכמה אילמת, ואנחנו מחפשים את הדרך לרכבל המזרחי אך מאבדים לחלוטין את חוש הכיוון. שינוי אינדוידואליסטיים מושבעים, אך למרות זאת אנחנו מספחים את עצמנו לקבוצת סינים ההולכת בעקבות מדריכה חמושה בדגלון. היא דוברת כמה מילים באנגלית, מעט אך מספיק. לאחר כחצי שעה של הליכה, הקבוצה, הכוללת קשישים וילדים רכים בשנים, ממתינה לנו בכל נקודת עצירה עד שנגיע, שכן קצב ההליכה שלנו מתברר כאיטי להחריד. במסעדה על אם הדרך אנחנו נפרדים מהם לשלום, מתעלמים מהמחיר ומתחממים במרק ביצים.

מכאן ואילך העניינים משתפרים, השמש מפציעה מביין העננים, הערפלים מתפוגגים ומזג האוויר הופך חמים וירידותי. אנחנו מוצאים את עצמנו באזור הגבוה של ההואנג שן, בינות לצורות פראיות שחצבו בסלע הרוח והמים. אין מילים. אנחנו עוברים ליד "פסגת הלוטוס", "פסגת החרב הרוזה", "פסגת עמוד האבן", הכול ירוק כל כך, המחזה מרהיב. כשאנחנו מגיעים לרכבל, אנחנו לא רוצים לרדת, רוצים להישאר עוד קצת, להאריך את השעות על ההר, קשה להיפרד. אנחנו יושבים על המדרגות ומתבוננים. עשרים דקות ברכבל בין שמים לארץ ושלום להואנג שן.

הואנג שן, כך אומרים, הוא ביתם של העננים והערפל. החורף, העונה הפחות מתוירת על ההר בשל הקור העז, הוא התקופה המדדימה ביותר לחיזיון. פסגת הלוטוס היא אחד המקומות הטובים ביותר לתצפית, שכן הפסגה החפה כמעט מכל צמח נמצאת מעל מפלס העננים. אמנם מחזה כזה אפשר לראות מעל פסגות הרים רבות, אך בהואנג שן, בשל הסלעים, צורותיהם המוזרות והאורנים העתיקים, המחזה יפה שבעתיים. מיליוני צליינים מגיעים להר כדי להיבלע בעננים, שכן על פי תפישת עולמם, ענן הוא סמל לאלמוות ונושא את דבר הסוד של חיי הנצח.

על פי המסורת הסינית, לאחר ביקור בהואנג שן לא תרצו לבקר בשום הר אחר, ואכן אנחנו גונזים את תוכניתנו לביקור בטאי שן (Tai Shan), ההר הקדוש ביותר לטאוואיסטים. פסגות ההרים הן אמנם מקום להימלט אליו מן החום הלוהט של סין בעונת הקיץ, אך בעיפות גדולה ובתחושת אושר חלקית אנחנו נוסעים ברכבת הלילה לסוג'או (Suzhou), עיר הגנים הידועה. ברור לנו שלמרות הקשיים ביקורנו בהר הצהוב היה אחד משיאי הביקור בסין, וממרחק של זמן, כעבור כחודש, אין לי ספק שלטפס על טאי שן תהיה חוויה גדולה אף יותר. אני עוד אחזור.

ענת מדמוני היא ד"ר לבוטניקה. ספרה "איים ירוקים" על גנים וגינות בישראל, בהוצאת מפה, יצא לאור בימים אלו.
madmony.a@gmail.com לתגובות: